

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Riktlinjer för skuldförvaltningen

Antagen av kommunfullmäktige 2020-04-27
Ansvarig förvaltning: Kommunledningsförvaltningen
Ansvarig enhet: Ekonomienheten
Ansvarig tjänsteman: Ekonomichef

Innehåll

Inledning	3
Avgränsning	3
Syfte	3
Mål	3
Organisation och ansvarsfördelning	3
Riskhantering	4
Likviditetshantering	5
Tillåtna finansieringsinstrument	5
Borgensavgift	6
Bank- och cashmanagement tjänster	6
Begreppsförklaringar	7

Inledning

Avgränsning

Riktlinjen gäller för Vaggeryds kommun och de kommunala bolag där kommunen har ett majoritetsägande.

Syfte

Syftet med riktlinjen för skuldförvaltningen i koncernen är att:

- fastställa skuldförvaltningens mål.
- fastställa ramar och riktlinjer för begränsning av de finansiella risker som förekommer inom skuldförvaltning.
- fastställa spelregler.
- tydliggöra ansvars- och rollfördelningen.

Mål

Skuldförvaltningens mål är att:

- aktivt minimera kostnader och risker för kommunkoncernens finansiering
- säkerställa tillräcklig likviditet i koncernen.
- säkerställa ett koncernperspektiv i skuldförvaltningen.
- öka kompetensen i skuldförvaltningen och minska sårbarheten i koncernen.
- Vid finansiering av projekt som bedöms vara miljöinriktade ska det övervägas om så kallad grön finansiering är möjlig och lämplig.

Organisation och ansvarsfördelning

Ansvar för kommunkoncernens finansverksamhet fördelas mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunala bolag och kommunens ekonomienhet.

Kommunfullmäktige

- Fastställa riktlinjer för skuldförvaltningen i kommunkoncernen.
- Årligen besluta om en maximal ram för nyupplåning, fastställa borgensavgift för kommunen inom ramen för strategisk plan och budget vid sammanträdet i juni.

Kommunstyrelsen

- Inom ramen för kommunens uppföljningsprocess, tertiäl 1, tertiäl 2 (delårsrapport per 31/8) och den årliga årsredovisningen erhålls återkoppling på koncernskulden.

Kommunala bolagen

Det är respektive kommunalbolag och de till kommunen närliggande organisationers ansvar att:

- Bistå ekonomienheten med likviditetsprognoser inom ramen för framtagande av finansrapport.
- Träffa ekonomienheten för samråd 2 gånger per år.

Ekonomienheten

Det är ekonomichefens ansvar att följande punkter utförs inom avdelningen för ekonomienheten:

- Operativt verkställa handlingar som garanterar en optimal hantering i enlighet med denna riktlinje och gällande delegationsordning.
- Tertiälvist upprätta rapportering enligt kommunens uppföljningsprocess (se kommunstyrelsens ansvar)
- Organisera möten med bolagens representanter minst en ggr på våren samt en ggr på hösten.

Riskhantering

All form av ekonomisk verksamhet innebär ett visst mått av finansiellt risktagande. En passiv skuldförvaltning innebär att inga åtgärder vidtas för att minimera eller parera risker som uppstår. Genom en aktiv förvaltning skapas möjligheter till ett rationellt hanterande av risker med beaktande av den kostnad som det medför att minska eller eliminera riskerna.

Kommunkoncernens finansiella risker utgörs främst av:

- Refinansieringsrisk
- Ränterisker
- Operativa risker
- Koncern risk

Refinansieringsrisk och kapitalbindning

Med refinansieringsrisk avses risken att vid någon tidpunkt inte ha tillgång till, eller endast mot en ökad kostnad ha tillgång till medel för betalningar.

För att begränsa refinansieringsrisken ska kapitalbindningen i låneportföljen spridas över tid enligt nedanstående normportfölj. Avvikelser rapporteras till kommunstyrelsen.

Kommunkoncernen totala upplåningsvolym ska eftersträva en genomsnittlig kapitalbindning om 2 år med ett tillåtet intervall mellan 1,5 och 6 år. Högsta andelen kapitalbindningsförfall inom 12 månader får dock uppgå till maximalt 30 %.

Ränterisk och räntebindning

Med ränterisk menas risken kring framtida ränteutveckling och att värdet på en tillgång eller kostnaden för ett lån negativt förändras på grund av en oväntad förändring av räntenivån.

Kommunkoncernens upplåningsportfölj ska eftersträva en genomsnittlig räntebindning om 2 år med ett tillåtet intervall mellan 1,5 och 6 år. Högsta andelen räntebindningsförfall inom 12 månader får dock uppgå till maximalt 40 %.

Operativa risker

Operativa risker avser bland annat risker för förluster till följd av interna processer och rutiner är felaktiga eller inte ändamålsenliga, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser inklusive legala risker.

Koncern risk

Risken att koncernens helägda bolag och kommunen inte ser den totala konsoliderade risken i skuldportföljen vilket kan leda till koncentrationsrisker som bidrar till ökad ränterisk. En strategi är att skapa jämna förfall på koncernnivå, i syfte att minska risken för att en stor del av skulden omsätts, då villkoren på marknaden är ogynnsamma.

Likviditetshantering

Mål för likviditetshantering

- För att möjliggöra en optimal likviditetshantering ska all likviditet samordnas i ett koncernkonto system i den affärsbank som kommunkoncernen har tecknat avtal med.
- Kommunkoncernen ska kontinuerligt sträva efter en avvägd likviditet där en optimal betalningsberedskap eftersträvas.

Likviditetsplanering

För att optimalt kunna hantera och planera kommunkoncernens likviditet görs löpande likviditetsuppföljning i kommunkoncernen av ekonomienheten. I samband med kommunens budgetbeslut i juni månad antas ett nyupplåningsbeslut för den kommunala verksamheten baserad på en finansbudget.

Placering av överskottslikviditet

Kommunens överskottslikviditet hanteras inom koncernkontosystemet. Överskottslikviditet ska i första hand användas för att amortera på befintliga lån. Dock ska en viss överskottslikviditet kunna finnas för att säkra en effektiv betalningsberedskap.

Tillåtna finansieringsinstrument

Följande finansieringsinstrument är tillåtna:

- Fasträntelån
- Lån mot rörlig ränta
- Checkräkningskredit
- (Derivatinstrument)

Derivatinstrument som ränteswappar får endast användas till att hantera finansiella risker i underliggande upplåningsportfölj. All användning av derivatinstrument förutsätter god förståelse för dess funktion och risker. Samråd ska ske mellan berörda parter i de fall man överväger använda derivatinstrument.

Borgensavgift

När en kommun tecknar borgen för ett lån som ett kommunalt bolag själva tar upp, krävs det enligt lag att kommunen ersättas i form av en borgensavgift. Det är inte tillåtet att ge offentligt ägda företag en konkurrensfördel genom att subventionera dotterbolagens finansiering. Bolagens villkor för finansieringen ska därför vara marknadsmässiga och motsvara den bolagen skulle erhålla om de hade lånat på egna meriter. Borgensavgiften skall ta sin utgångspunkt i marknadsmässiga räntor och justeras individuellt men hänsyn tagen till aktuell ränte- och kapitalbindning samt det individuella bolagets kreditstatus. Borgensavgiften beslutas inom ramen för kommunens budgetarbete årligen i juni månad.

Bank- och cashmanagement tjänster

Kommunen upprätthåller kontakter med relevanta aktörer inom finansmarknaden för att tillse att kommunen erhåller de banktjänster som behövs för verksamheterna. Vaggeryds kommun upphandlar bank- och cashmanagement tjänster för hela kommunkoncernen.

Begreppsförklaringar

Nedanstående lista förklarar begrepp som används i denna riktlinje samt begrepp som vanligen används i finansområdet och därmed kan återkomma i finansrapportering. Den här listan kan uppdateras utan att ett nytt beslut om denna riktlinje behöver tas.

Administrativ risk: Risk som uppstår på grund av dåliga rutiner, kontrollsystem, brottslighet etc. Kan motarbetas genom goda rutiner och kontroll, till exempel att två personer ska attestera, eller att en utför affären och en annan bokför den.

Annuitetslån: Lån där summan av ränta och amortering är lika stor vid varje delbetalning.

Avistakurs: Priset på valuta eller värdepapper med omedelbar leverans.

Avkastningskurva: En sammanbunden ”kurva” som visar räntenoteringar för olika löptider.

Avkastningskurvan kan ses som ett uttryck för marknadens framtida ränteförväntningar.

Basel III: Det har visat sig att de nuvarande regelverken för kapitaltäckning inte i tillräcklig omfattning fångat upp riskerna i det finansiella systemet. Därför har ett nytt omfattande regelverk, Basel III, utarbetats. Basel III innebär att banker måste ha mer kapital av bättre kvalitet samt att nya krav på likviditet införs. Kapitalkraven höjs i jämförelse med Basel II, reglerna för vad som får räknas med i kapitalet skärps och hårdare regler för hur riskvägda tillgångar ska beräknas införs. EU-förslag om ersättningar i företag som erbjuder investeringstjänster ESMA har publicerat ett förslag om nya riktlinjer för ersättningar i företag som tillhandahåller investeringstjänster. Riktlinjerna omfattar värdepappersbolag, kreditinstitut och fondbolag när dessa tillhandahåller investeringstjänster. De nya riktlinjerna ställer betydligt högre krav på företagens ersättningssystem än tidigare och kommer att omfatta fler kategorier av anställda.

Baspunkt: Mått på ränta. En baspunkt motsvarar 0,01 procent. Kallas också räntepunkt eller yieldpunkt.

Benchmark: Ett jämförelseobjekt för en portföljs avkastning/kostnad. Benchmark kan ofta vara något specifikt marknadsindex eller kombinationer av index.

Bulletlån: Lån som enligt de fastställda villkoren löper utan amorteringar och som i sin helhet förfaller vid en viss tidpunkt. Används mest i samband med obligationslån utan amorteringar. Kallas också amorteringsfria lån.

Cap: Engelska för tak. Ett med option besläktat instrument, som innebär att låntagaren betalar en premie för rätten att inte behöva betala räntor över en viss nivå (jfr Option och Floor).

Cash flow: Det flöde av likvida medel som uppkommer i en organisation som följd av in- och utbetalningar i den löpande verksamheten.

Cash management: Att hantera intäcks- och kostnadsflöden på ett effektivt sätt.

Certifikat: Upplåningsinstrument på penningmarknaden för staten, banker, företag med flera. Fungerar i praktiken som en obligation, men är underställd ett annat regelverk.

Clearing: Engelska för avräkning i samband med värdepappershandel. En clearingbank träder in som

mellanled i handeln med de rättsföljder som följer av lagar och föreskrifter och ser till att transaktionen avräknas.

Collar (Räntekorridor): Ett med option besläktat instrument, som är en kombination av cap och floor, och som innebär att räntan låses in mellan två nivåer.

Derivatinstrument: Finansiellt instrument som är kopplat till andra finansiella instrument och där kursutvecklingen bestäms av utvecklingen för ett eller flera underliggande instrument. Exempel är option, termin, swap och FRA.

Duration: Löptid. Ett mått på ränterisk för räntebärande tillgångar och skulder. Uttryck för räntekänslighet vid ränteställningar på ett lån eller en fordran. Är samtidigt ett uttryck för genomsnittlig viktad återstående löptid för ett lån eller en fordran.

Effektiv ränta: Årlig kostnad kopplad till ett lån, som i sin enklaste form beräknas utifrån nominell ränta och antal förfallodagar per år. Här ingår också eventuella andra påverkande faktorer, som avgifter, provision, över- respektive underkurs, etc. Ju högre nominell ränta och ju fler förfallodagar per år, desto högre effektiv ränta.

Effektiv årsränta: Den effektiva räntan uppräknad på årsbasis.

Emission: Nyteckning av aktier eller teckning av obligationslån. Utökande av aktiekapital genom att ge ut nya aktier. En offentlig emission ger alla möjlighet att delta vid nyteckningen. En riktad emission är förbehållen vissa investerare.

Emittent: Utgivaren av till exempel en obligation.

Finansieringsrisk: Risken att inte erhålla lån alls, eller till orimliga kostnader.

Förfallodag: Datum för räntebetalning.

Förlagslån: Ett långfristigt lån utan särskild säkerhet, att betrakta som ett mellanting mellan skuld och eget kapital. En placering i ett förlagslån har högre risk än obligationer men lägre risk än aktier. Ett förlagslån är ett s.k. efterställt lån, där fodringshavarna har sämre förmånsrätt än andra långgivare.

Kapitalbindning: Den tid lånet är garanterat (=återstående löptid i befintliga lån)

Kreditrisk: Osäkerheten kring en låntagares kreditvärdighet och möjlighet att fullgöra sina förpliktelser.

Likviditetsrisk: Risken att ett värdepapper på grund av marknadssituationen ej kan omsättas utan stora kostnader. Omfattar även risken att kommunen/företaget ej har tillräckliga likvida medel och därför kan drabbas av onödiga kostnader för att kunna fullgöra sina betalningar.

Löptid: Den tid ett lån löper fram till dess att det förfaller.

Motpartsrisk: Risken att en motpart inte kan fullfölja sina åtaganden på utsatt tid eller med hela det belopp som fordran avser.

Nominell ränta: Gällande låneränta (räntesats).

Nuvärde: Mått på vad ett framtida kassaflöde är värt idag, till exempel vad 100 kronor om två år är värt idag.

Obligation: Ett bevis för att man har lånat ut pengar. Obligationen är ett värdepapper som kan omsättas.

Politisk risk: Ett uttryck för risken att regler och beslutsmiljö förändras på ett negativt sätt på grund av politiska beslut.

Rating: Internationell kreditvärdering som används vid upplåning. Högsta betyg är AAA, det sämsta är CCC och D. För att skilja sig från varandra kan olika värderingsinstitut använda olika sätt att formulera värderingen. Moody's benämner till exempel sin högsta värdering Aaa, medan Standard & Poor's använder AAA.

Realränta: Definieras som nominell ränta minus inflationsförväntningar. I dagligt tal nominell ränta minus faktisk inflation.

Repo: Lån eller utlåning av obligation/certifikat. Används av aktörer på värdepappersmarknaden för att placera eller låna pengar på kort sikt. Används också om man har sålt ett värdepapper som man inte innehar.

Reporänta: Riksbankens styrränta, som avser räntan för att placera/låna i Riksbanken under en vecka.

Risklimit: Gräns för risktagande.

Räntebas (räntedagar): Antalet dagar under ett år som ränta på ett lån beräknas efter. Definierar hur räntebeloppet ska räknas ut med hänsyn till antalet dagar under ett år. Obligationer/lån med fast ränta: 360/360, det vill säga alltid 30 dagar per månad. Lån med rörlig ränta: 365/365, det vill säga normal kalenderbas. STIBOR: 365/360.

Räntebindningstid: Tidsperiod under vilken räntan på ett lån eller en placering är fast.

Räntejustering: Ändring av låneräntan en eller flera gånger under låneperioden. Ny ränta sätts i enlighet med räntejusteringsklausulen.

Räntepunkt: Se "Baspunkt"

Ränterisk: Uttryck för osäkerheten kring framtida ränteutveckling och att värdet på en tillgång eller kostnaden för ett lån negativt förändras p.g.a. en oväntad förändring av räntenivån.

Spot-transaktioner: Transaktioner som utförs med normal avräkning, det vill säga 2 eller 3 dagar (jfr Terminkontrakt).

STIBOR: Akronym för Stockholm InterBank Offered Rate. Den ränta som svenska banker använder när de lånar pengar av varandra. Stibor räntan sammanställs av OMX Nordic Exchange. Varje bankdag ställer ett antal utvalda banker priser på de olika Stibor räntorna. Fixingen för respektive ränta utgörs av ett genom snitt av de offererade räntorna. För att göra fixingen mera stabil exkluderas det högsta och det lägsta budet innan genomsnittet räknas ut. Eftersom alla bud som ligger till grund för Stibor fixing ska vara inlämnade klockan 11.00 anses detta klockslag vara mätpunkten. Därför är det kutym att ange 11.00 som avläsningstidpunkt på offertförfrågningar trots att räntan egentligen inte publiceras förrän kl 11.05. Det finns åtta olika Stibor fixing. Stibor TN, Stibor 1W, Stibor 1M, Stibor 2M, Stibor 3M, Stibor 6M, Stibor 9M och Stibor 12M. Den som är mest vanligt förekommande är Stibor 3M som avser en interbankränta med tre månaders bindningstid med start två bankdagar efter räntefixing. Stibor är en standardiserad och därmed en god referensränta. Därför används den ofta som bas vid olika typer av avtal som involverar en räntesats. Eftersom dessa avtal oftast inte avser lån mellan banker blir räntan en annan än Stibor. Då uttrycks den som Stibor plus eller minus en viss marginal. Exempelvis Stibor 3M +12 punkter.

Detta gör också att det blir lätt att jämföra upplåningskostnaden mellan olika låntagare.

Swap: Avtal där två parter kommer överens om byte av betalningsflöden och/eller lånebelopp baserat på ett angivet nominellt belopp under en given period. Valutaswap innebär att man växlar valuta, om man till exempel har lånat i dollar men vill ha återbetalning i kronor. Med hjälp av en swap kan man till exempel avtala med en bank att de får dollar av oss, mot att de ger oss kronor. Banken övertar också räntebetalningen i dollar mot att vi betalar räntor på kronlånet.

Valutarisk: Risken att drabbas av förluster till följd av valutakursförändringar.

Yield: Engelskt uttryck för effektiv ränta.

Återinvesteringsrisk: Risk för att låneräntan i framtiden avviker kraftigt mot dagens upplåningsräntor.

Återlån: Medel som i balansräkningen avsatts för pensionsförpliktelser används för att finansiera investeringar eller för att amortera lån.